

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Душан Х. Илић, полицијски писар прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. марта 1907. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Светислав Новаковић, начелник друге класе округа врањског на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у пензију која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника прве класе округа ужичког Михаила С. Зотовића, јавног правозаступника из Ужица;

за начелника четврте класе округа врањског Д-р. Борђа Бошковића, начелника округа ужичког исте класе, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Никола Милосављевић, начелник друге класе среза жупског;

Љубомир Јосифовић, начелник треће класе среза косаничког, и

Милован Јосифовић, писар прве класе среза јадранског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у пензију која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе среза тимочког, са платом коју је и до сада имао, Станка Милошевића, начелника исте класе среза лесковачког, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза прокупачког Јована Ђ. Јовановића, адвоката из Прокупља;

за начелника друге класе среза расинског Милоша Милошевића, управника пореског одељења среза врачарског;

за начелника друге класе среза космајског Крсту Радовановића, начелника исте класе среза моравичког, по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа смедеревског, са платом коју је и до сада имао, Андру Дим. Динића, секретара исте класе начелства округа београдског, — по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа београдског Љубомира Илића, секретара исте класе начелства округа смедеревског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза лесковачког, са платом коју је до сада имао, Петра Банџића, вршиоца дужности члана Управе града Београда, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза моравичког, са платом коју је и до сада имао, Милана Бранковића, начелника исте класе среза брашког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза орашког Милана Пантелића, секретара исте класе начелства округа пожаревачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза беличког, са платом коју је и до сада имао,

Петра Чађевића, начелника исте класе среза ужичког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза ужичког Благоја Радовановића, начелника исте класе среза рачанског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза рачанског Танасија Божића, начелника исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза златиборског Бранка Вукојевића, начелника исте класе среза качерског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, са платом коју је и до сада имао, Димитрија Стефановића, начелника исте класе среза млавског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза качерског Милорада Смиљанића, начелника исте класе среза златиборског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза љубињског, са платом коју је и до сада имао, Михајила Протића, начелника исте класе среза трнавског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза подунавског Милорада Јовановића, начелника исте класе среза прокупачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза млавског Велимира Кузмановића, полицијског писара друге класе среза брзо-паланачког;

за начелника треће класе среза жупског Душана Богдановића, начелника исте класе среза трстеничког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза посавског, округа београдског, Саву Лепчиновића, управника пореског одељења из Крушевца;

за начелника треће класе среза трнавског Милана Доронџића, секретара исте класе начелства округа чачанског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза косаничког Перка Зековића, полицијског пи-

сара прве класе среза моравског, округа пожаревачког;

за секретара треће класе начелства округа пожаревачког Љубомира Јоцића, начелника исте класе среза беличког, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа чачанског Милорада Матића, начелника треће класе среза љубишког, — по потреби службе;

за вршиоца дужности члана Управе града Београда, у рангу начелника средског треће класе, са платом коју је и до сада имао, Милана Срећковића, начелника треће класе среза космајског, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа крагујевачког Драгутина Марића, полициског писара прве класе Управе града Београда;

за комесара топчидерске полиције Симу Обреновића, секретара начелства прве класе у пензији, са платом од 2526 динара годишње, коју је и раније имао; и

за полициског писара прве класе среза трстеничког Чедомира Алексића, полициског писара исте класе среза расинског, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника треће класе среза тамнавског, са платом коју је до сада имао, Чедомира Перића, начелника исте класе среза црногорског, — по потреби службе; и

за начелника треће класе среза црногорског Милорада Тутунџића, начелника исте класе среза тамнавског, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полициског писара прве класе среза јадранског Милана Комарчевића, полициског писара исте класе среза посавског, округа београдског, — по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза лепеничког Андрију Живковића, комесара топчидерске полиције, у рангу полициског писара исте класе, — по потреби службе; за полициског писара прве класе среза косаничког Радомира П. Васиљевића, полициског писара исте класе среза лепеничког, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза прокупачког Јована Филиповића, полициског писара исте класе среза расинског, по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза јасеничког, округа смедеревског, Чедомира Ж. Маринковића, полициског писара исте класе начелства округа крајинског, — по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза расинског Косту Ал. Поповића, полициског писара исте класе среза прокупачког, — по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза млавског Ређу Ђорђевића, писара првостепеног суда пожаревачког — по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза брзопаланачког Косту Спасића, учитеља у Сипу;

за полициског писара треће класе начелства округа крушевачког Димитрија Петровића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе начелства округа нишког Милана Мариновића, полициског писара исте класе начелства округа врањског, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе начелства округа врањског Мијајла Павловића, полициског писара исте класе начелства округа крушевачког, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза трнавског Милована Радојевића, полициског писара исте класе начелства округа чачанског, — по потреби службе; и

за полициског писара треће класе начелства округа чачанског Љубомира Богавца, полициског писара исте класе среза трнавског, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1907. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 23. фебруара 1907. године № 1250, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава, које гласи:

Да се Стеван Костић, сврш. апотекар, родом из Сремске Митровице и поданик аустро-угарски, прими у српско поданство изузетно од §. 44. грађан. закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. марта 1907. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јануару 1907. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јануара извршено је у Србији:

1. Убиства	20
2. Детоубиства	5
3. Нехотичних убиства	4
4. Покушаја убиства	22
5. Разбојништва	4
6. Силовања	1
7. Тешких телесних повреда	13
8. Паљевина	28
9. Опасних крађа	150
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	7
11. Самоубиства	12
12. Покушаја самоубиства	1

Од изложених дела пронађено је:	
Убиства	19 или 95 %
Детоубиства	5 » 100 %
Нехотичних убиства	4 » 100 %
Покушаја убиства	21 » 95 %
Разбојништва	3 » 75 %
Силовања	1 » 100 %
Тешких телесних повреда	13 » 100 %
Паљевина	4 » 14 %
Опасних крађа	53 » 35 %
Злонамерних поништаја туђих ствари	2 » 28,5 %

Највећи број убиства извршен је помоћу *ватреног оружја* (9), затим помоћу *оштрог* (5) помоћу *тупог* (4), *тровањем* (1) и *дављењем* (1).

Узроци са којих су ова убиства извршена леже: у *међусобној свађи* за 8 случајева, у *освети* за 4, у *користољубљу* за 2, у *вршењу званичне дужности* за 2, у *неморалним побудама* за 2, и у *љубомори* за 1 случај. Узрок једном убиству непознат је.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јасеничком окр. смедеревског **2**, у срезу јасеничком окр. крагујевачког **2**, и по **1** у срезovima: колубарском окр. ваљевском, пчињском, расинском, беличком, нишавском, посаво-тамнавском, звишском (непронађено), љубишком, бољевачком, заглавском, златиборском, и у варошима: Београду, Чачку, Смедереву.*) Шапцу и Неготину.

Поред ових убиства у месецу јануару откривено је убиство Димитрија Танасковића, из Лука, среза драгачевског, кога је нестало још 27. новембра прошле године. Истрагом је утврђено, да је ово убиство извршио његов стриц Миљко Танасковић, из Лука, из користољубља.

Детоубиства су извршена у срезovima: тамнавском, кључком, нишавском, тимочком и косаничком.

Нехотична убиства извршена су у срезovima: космајском, јабланичком, азбуковачком и жичком.

Покушаји убиства извршени су: у срезу гружанском **2**, у срезу добричком **2**, у срезу прокупачком **2**, и по **1** у срезovima: космајском, тамнавском, масуричком, јабланичком, неготинском, кључком (непронађен), лепеничком, темнишком, параћинском, нишком, посаво-тамнавском, моравском окр. пожаревачког, подунавском, пожешском, ужичком и у вароши Београду.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи.

Разбојништва су извршена: у срезу власотиначком **1** (непронађено) у срезу трстеничком **1**, у срезу моравском окр. пожаревачког **1** и у вароши Шапцу **1**.

Силовање је извршено у срезу прокупачком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу јадранском **2**, у срезу рамском **2**, и по **1** у срезovima: космајском, кључком, ресавском, азбуковачком, поцер-

*) Убијен је Спасоје Ђорђевић, из Друговца, одбегли притвореник начелника среза подунавског.

ском, млавском, подунавском, прокупачком, и пожешком.

Паљевине су извршене: у срезу лесковачком 3, у ср. подунавском 3 (1 пронађена), у срезу јадранском 2, у срезу орашком 2, и по 1 у срезовима: врачарском, грочанском, посавском окр. ваљевског, властотиначком (пронађена), крајинском, копаоничком, левачком (пронађена), моравском окр. нишког, лужничком, мачванском (пронађена), млавском, рамском, јасеничком окр. смедеревског, заглавском, добричком, црногорском, трнавском и жичком.

Вредност свих ових паљевина износи око 6.500 динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду 10 (3 пронађене), у срезу пожаревачком 10, у срезу подунавском 9 (6 пронађених), у срезу млавском 8 (1 пронађена), у срезу крагујевачком 7 (4 пронађене), у Нишу 6 (1 пронађена), у срезу грочанском 5 (1 пронађена), у срезу крајинском 4, у срезу трстеничком 4, у срезу рађевском 4, у срезу таковском 4 (3 пронађене), у срезу трнавском 4, у срезу ичињском 3, у ср. неготинском 3, у срезу лепеничком 3 (2 пронађене), у Крагујевцу 3 (2 пронађене), у срезу расинском 3 (1 пронађена), у срезу параћинском 3 (све пронађене), у срезу белничком 3 (2 пронађене), у срезу мачванском 3, у Смедереву 3 (све пронађене), у срезу орашком 3 (1 пронађена), у срезу жичком 3 (2 пронађене), у срезу колубарском округа београдског 2 (обе пронађене) у срезу гружанском 2 (1 пронађена), у Крушевцу 2, у срезу ражањском 2 (обе пронађене), у срезу темнићском 2 (обе пронађене), у срезу деспотовачком 2 (обе пронађене), у срезу ресавском 2 (обе пронађене), у срезу алексиначком 2 (1 пронађена), у срезу поцерском 2 (1 пронађена), у Пожаревцу 2, у срезу качерском 2 (1 пронађена), у срезу бољевачком 2, и по 1 у срезовима: оба посавска, тамнавском (пронађена), колубарском округа ваљевског, јабланичком (пронађена), пољаничком, лесковачком, брзопаланачком (пронађена), кључком, јасеничком округа крагујевачког, жупском, левачком, нишавском, голуbacherском, зајечарском, косаничком, ариљском (пронађена), и пожешком.

Вредност свих ових крађа износи око 13.500 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је по 1 у срезовима: жупском, трстеничком, рађевском, моравском окр. пожаревачког, качерском (пронађен), таковском (пронађен), и орашком.

Вредност уништених ствари износи око 700 динара.

Поред изложених дела у току месеца јануара тек. год. извршено је још у Србији и 12 самоубиства и то: у Београду 3, у Крагујевцу 1, и по 1 у срезовима: параћинском, левачком, таковском, оба јасеничка, зајечарском, добричком и жичком.

Ова самоубиства извршена су: вешањем 5, ватреним оружјем 4, тровањем 1, задављивањем 1 и помоћу електричне струје 1, а узроци њиховом извршењу леже: у душевном растројству за 4 случаја, у рђавим материјалним приликама за 2, у дугој болести за 1, у домаћој расари за 1, у страху од казне за 1 и у тузи за 1 случај. За 2 случаја узроци су непознати.

Један покушај самоубиства извршен је у Београду ватреним оружјем због љубави.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Токујући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нех тична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Словарања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	1	1	—	—	1	2	8	—	—	—
2	» ваљевски	1	1	—	1	—	—	—	1	3	—	—	—
3	» врачки	1	—	1	2	1	—	—	4	6	—	—	—
4	» крагујевачки	2	—	—	3	—	—	—	—	16	—	2	—
5	» крајински	1	1	—	2	—	—	1	1	9	—	—	—
6	» крушевачки	1	—	—	—	1	—	—	1	12	2	—	—
7	» моравски	1	—	—	2	—	—	1	1	13	—	2	—
8	» нишки	—	—	—	1	—	—	—	1	8	—	—	—
9	» пиротски	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
10	» подрински	2	—	1	1	1	—	4	3	9	1	—	1
11	» пожаревачки	1	—	—	1	1	—	3	2	21	1	—	—
12	» руднички	1	—	—	—	—	—	—	—	6	2	1	—
13	» смедеревски	3	—	—	1	—	—	1	6	15	1	1	—
14	» тимочки	2	1	—	—	—	—	—	1	3	—	1	—
15	» топлички	—	1	—	4	—	1	1	1	1	—	1	—
16	» ужички	1	—	—	2	—	—	1	1	2	—	—	—
17	» чачански	1	—	1	—	—	—	—	2	7	—	1	—
18	Управа града Београда	1	—	—	1	—	—	—	—	10	—	3	1
	Свега:	20	5	4	22	4	1	13	28	150	7	12	1

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 28. фебруара 1907. год. АБр. 227. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ДОКАЗ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(НАСТАВАК)

III. И на реформу Аустријског Кривичног Поступка биле су од утицаја политичке прилике. Све до свршетка прве половине прошлога столећа био је у снази инквизиторски Кривични Поступак од 1803 год. с негативном доказном теоријом. Револуција од 1848 год. учинила је и у Аустрији оно исто што и у Немачкој. Услед овог слободоумног покрета јавила се тежња за реформом и за рецензијом Француског Кривичног Поступка. Две године, после револуције 1850 буде донесен нов законик о Кривичном Поступку, који је у себи садржао све особине Code d' instruction criminelle па и теорију

слободног судијског уверења.⁵⁾ Али је овај законик био врло кратког века. Одмах по свршеној револуцији завладала је поново реакција у Аустрији, која је успела да укине слободоумни Кривични Поступак и да га замени другим, који је потпуно одговарао политичком стању Аустрије. Било је чак и професора, као *v. Нуге*,⁶⁾ који су још доказивали да је теорија законских доказа боља од теорије слободног судијског уверења. За Аустрију наводио је он као специјалан разлог то, што је, вели, она састављена из више земаља са разним народностима и верама, па због недовољне спреме судија, а и незрелости народа, слободна теорија доказа може да буде од штете по правосуђе, а законска доказна правила била би сигуран компас за судију при суђењу. Тај други законик био је од 1853 го-

⁵⁾ *Ogorelica, Kazneno processualno pravo* 67 и даље; *Holtendorff, Handbuch...* I 80 и даље; *Ullmann, Lehrbuch des öster. Strpr.* 32 и даље.

⁶⁾ *v. Нуге, Die leitende grundsätze der öster. Strafprocessordnung v. 1853,* 285 и даље.

дне, који се понова вратио на *негативну* законску теорију доказа законика од 1803 год., која је била у снази све до данашњег законика, донетог 24 маја 1873 год. Данашњи Аустријски Кривични Поступак понова је усвојио принцип слободне оцене доказа, који је санкционисан у § 258, и који гласи: »Суд при изрицању пресуде има да узме у обзир саме оно, што је изнето на главном претресу. Поједина акта могу само у том случају послужити као доказно средство, ако су на главном претресу прочитана. Суд има доказна средства односно њихове веродостојности и доказне снаге брижљиво и савесно да цени и то како свако за себе тако и све скупа. *О питању, да ли се каква чињеница има да узме за доказану, судије не одлучују по законским доказним правилима, већ само на основу њиховог слободног уверења, добијеног из савесне оцене свих доказних средстава, изнетих за и против.*« Уверење судије, према овоме, није ни на који начин везано. — И Немачки и Аустријски Кривични Поступак садрже, међутим, само прописе о томе, која се доказна средства смеју употребити, и прописе о примању или сабирању доказа, т. ј. прописе који говоре о облику доказног поступка на главном претресу. Повреда ових законских наређења повлачи за собом ништавост саме процесне радње.

По што је по данашњем Немачком и Аустријском Кривичном Поступку судијско уверење ослобођено сваке законске везе, то ипак, као што је речено раније у § 3 II, још никако не значи, да се у целокупном утиску, добијеном од доказа изнетих за и против оптуженог, који је меродаван за изрицање пресуде, има да гледа само неко неодређено осећање виности или невиности оптуженога. Из наведеног § 260 Немачког и нарочито § 258 Аустријског Кривичног Поступка види се јасно, да судијска одлука, и ако је слободна, ипак у сваком случају мора почивати на темељној операцији разума, а уверење судије о виности или невиности мора се наслањати на основе, који су приступачни разумној човечијој оцени. Стога су ови законици и могли наредити, да свака пресуда, донета од државног суда, мора имати своје *основе* или разлоге, у којима се тачно има да наведу како основи који се односе на *фактичка*, тако и основи који се односе на *правна* питања. У томе, што законици траже навођење чињеница, као и основа или разлога, са којих се оне имају узети за доказане или недоказане, нема никакве противречности с укидањем законске теорије доказа, јер ослобођење судијског уверења од *законских* доказних правила не даје права судији да доноси у опште необразложене пресуде. — Примање доказа, као и цео доказни поступак, тако је уређен законски, да се поједина доказна средства узимају свако за себе и од ређеним редом. Код сваког доказног средства судија има најпре да оцењује његову веродостојност за себе. За тим он има поједина доказна средства међусобом да пореди, из чега добија читав низ основа или разлога за или против истинитости какве чињенице. Ово исто, још у већој мери, вреди за саставни доказ или доказ по основима подозрења, пошто се овде из појединих утврђених чињеница изводи истинитост какве неизвесне чињенице. Ту се морају најпре поједини основи подозрења, који говоре за и против оптуженог, сваки за себе да оцењује, за тим се они имају оцењивати у њиховом односу једни према другима, и најзад има се и с једне и с друге стране одмерити тежина доказних основа, који се у њима налазе. Тек кад је ова оцена свршена, може се из доказних основа подозрења извести закључак на недоказну чињеницу. Према томе, једна се чињеница оваком операцијом разума само тада може узети за истиниту, ако поднети докази дају довољно основа за то. Стога је сасвим оправдано што ови за-

коници и поред слободе судије у оцени доказа траже образложење пресуде.⁷⁾

§ 5.

Историјски развој доказа у Српском Кривичном Поступку.**I. У старој српској држави.**

Докле се о историји Кривичног Поступка готово свих данашњих западних и северних народа у Европи да говорити с довољно тачности и опширности, јер у њиховом историјском развоју није било великих прекида, а ако их је и било, то су они такви, да су се сви споменици могли сачувати, — дотле са историјом Српског Кривичног Поступка већ није тај случај. Не само историја Кривичног Поступка, него целокупна српска правна историја мора остати нејасна и непотпуна због оскудице у правним изворима. И пре најезде Турака правни извори нису били тако многобројни, нити би могли дати потпуну слику тадашњег кривичног правосуђа, а после петвековног ропства остало их је само толико, да се једва може да назире у старо српско право. Ако се само скрене пажња на прилике у којима је био Српски Народ до губитка своје самосталности, одмах ће се видети, откуд малобројност правних извора у опште, и откуд, поред свих извора, празнине у кривичном правосуђу.

(наставиће се)

Д-р Бож. В. Марковић.

О П Ш Т И Н А

У колико су сачувани, и до сада до нас допрли споменици о политичком и административном уређењу наше старе државе, могли бисмо скоро са поузданошћу рећи, да општина, бар оваква каква је данас, груписана махом из више села, није онда постојала.

Имајући село као најмању управну јединицу,¹⁾ уређење наше старе државе није знало за другу спону између њега, жупе, града и других установа.

Име општине једва ако се чуло у понеким приморским градовима, чија унутарња уређења нису била без осетнога утицаја или од суседних народа и држава онога времена, или установа народа, који су раније господарили тим крајевима.

Овакво уређење, засновано нешто пре, а у главноме под Душановом владавином, протезало се после све до пропасти српске државе, па га је, са незнатним изменама, одржала и сама турска владавина, узимајући и она село као управну јединицу.

Констатујући овај факат, да стара српска држава није скоро знала за општину као управу јединицу; да је такво уређење без мало одржано и за сво време турске владавине, са променом, наравно, имена извесних установа и дотеривањем истих према приликама новог а несретног стања за српски народ, ми бисмо морали да двоумимо, да ли су апсолутно тачна она тврђења појединих писаца,²⁾ да је општина самоникла творевина из живота нашега народа од искони.

Са овим питањем јављало би се једновремено и питање, колико би било тачно оно тврђење, да је она дуготрајна борба

⁷⁾ *Ullmann*, Lehrbuch des deut. Strspr. 227 и даље; *Holtzendorff*, Handbuch 192 и даље.

¹⁾ Село од Новаковића.

²⁾ Општина од Вл. Јовановића,

Општина од непознатог писца „Полиц. Гласник“ за 1897. год.

Финансије и установе обновљене Србије од М. Петровића и др.

за самоуправом у нашем новом државном животу, имала извора и подстицаја у традицијама некадашње наше самоуправне општине, а да није одјек идеја онога времена, које су успешно преносене са запада на наш политички живот.

Све би ово, велимо, могло бити предмет и дугога и опширнога расправљања; али како смо ми далеко од намере да износимо до ситница историјско развиће општина у опште, него сводимо свој задатак на то, да о нашој општини, као административно-политичкој чињеници говоримо, ми ћемо тежити да утврдимо: од кад се она јавља у овом облику у нашем државном животу; мене кроз које је од тада пролазила; задатке њене у својству најниже државне јединице и самоуправне установе, као и задатке, које би она требала да има према нашем нахођењу и схватању.

Да би, опет било извесне целине у овом излагању, неоспорно је потребно да изнесемо и то, чиме је општина замењивана и шта је постојало место ње до њенога стварања.

Сводећи, дакле, задатак овога написа на ово што смо изнели, ми морамо почети са првим устанком, под којим су већ створане извесне установе, било да су копиране са стране, било да је задржано нешто од онога што је дотле постојало, било да је, на послетку, створано нешто самосвојно, наслањајући то на обичаје и погледе народне и црпећи изворе из ових.

* * *

Као што је познато, о установама за време првога устанка најважнији су извори: протоколи шабачког и пожаревачког магистрата, Карађорђевог протокол и мемоари проте Пенадовића, а за овим и споменици, изнесени у новије доба у разним повременим часописима и књигама.

По свима тим изворима несумњиво се утврђује, да је и на скупштини у Остружници, држаној у априлу 1804. год. и на оној од 8. децембра 1807. год. одржаној у Београду, подела Србије остала онако, како је затекао устанак — на нахије, кнежине и села.³⁾

Одузимајући, установом магистрата, готово сваку судску власт нахијским и кнежинским старешинама, остављено је било кметовима да суде само о незнатним стварима, као што су и под Турцима радили.⁴⁾

Истина бирани од народа, али са овако ограниченим кругом рада и делања, кметови нити су могли оличавати самоуправне представнике народне, нити је онда о томе, према приликама у којима се земља налазила, у опште могло бити речи.

У тежњи да се народу да правда и одржи ред у побуњеној земљи, сви они, који су били на врху и државне управе и појединих крајева, гледали су да то повере јачим установама, као што су магистрати.

Чак ни доцније, кад је у 1811. години дошла нова организација судских и полицијских власти, и поред осталог дошли војводе односно „комендантима“, положај сеоских кнезова није ни мало подигнут, јер је круг њиховога рада остао исти.

Такво, пак, стање остало је све до 1813. године, када је живот нове државе угашен, и завладало старо стање, које је пре устанка било под Турцима, у колико оно није промењено било самим изменама у животу и приликама у царевини Турској.

Као што се из овога види, општину овакву, каква је данас, није познавала Србија ни за време првога устанка.

Како се, међутим, у неколиким актима и уредбама и овога времена а и доцнијег, помињу *общества*, те многи изводе из ове речи закључак о постојању општина, потребно је да напоменемо, да се под *обществом* редовно разумевао народ, (грађанство, цук), а никако општина као установа.

Доказа о томе налазимо у дипломи, која је издата војводи српском Луки Лазаревићу, и у којој се у тачци 1 вели ово: „Вам власт даемо с кнежином вашом управљати, и с оним полно заповедати, што вам се преднише, а *общество*, које ће бити под вашом властију, неугњетавати.“⁵⁾

И сама ова тачка како је исказана, и у вези са онима које за њом долазе, до очигледности казује да се овде није мислило на општину као установу, него на грађанство и народ у опште, који је улазио у област његове војводске и командантске власти.

Утврђујући овако, да ни Србија за време првог устанка није знала за овакву општину, каква је данас, ми ћемо да пређемо на излагање шта је све по овоме урађено у Србији после другог устанка.

Прелазећи на прилике у Србији после другог устанка, одмах се сретамо са скупштинском одлуком од 19. децембра 1815. године, којом је задржата стара административна подела земље на 12 нахија са главним и кнежинским кнезовима.

И овде, као и у ранијем устанку, видимо тежњу да се одмах у почетку уведе ред и мир у побуњеној земљи, и тако се само и може разумети и објаснити безбедност онога времена, која се са похвалом помиње код старијих људи нашега народа.

Колико је, пак, та пажња да се одржи мир и завлада ред, издизана изнад свега, и колико је њоме био прожет сам кнез Милош, јасно показује онај пример, да је он на дан два после очајне а пресудне битке на Љубићу, већ поставио за старешину кнежине драгачевске (капетана) Симу Радовића, дајући му на то и диплому под 1. јуна 1815. године.⁶⁾

Положај сеоских кметова и у овом новом стању остао је онај исти, који и у ранијем устанку. Они су судили и даље незнатне потрице, суделовали при деоби задругара и расправљали друге ситне међусобне тербе сељака, као и незнатне кривичне ствари.

Важност њихова у толико је бивала још и мања, што је власт нахијских кнезова била сувише голема, да је обухватила и судску и полицијску власт скоро у најширим размерама, изузимајући смртне казне, те се уз њих срески кнезови и кметови нису ни опажали.

Тај одношај остао је све до 1825. године, када је уредбом од 6. јула 1825. године наређено, да се парничне странке морај судити прво код свога кмета, па тек онда да иду кнежинском кнезу, а после овога магистрату, у који су улазили и нахијски кнезови.

Тек уредбом од 3. марта 1829. године, положај кметова подигнут је у толико што је кнезовима забрањено да кметове кажњавају телесном казном — батинама, с обзиром на то, да су то махом одабрани људи.

За све, пак, ово време, од 1815. па до 1829. године, о општини се нигде не говори, нити се она јавља у данашњем облику.

Колико је, опет, од овога времена, па до 1835. године, кад је она први пут обухваћена нашим законодавством, било установа сличних њој, то ћемо показати у чланку, који долази за овим.

Димитрије С. Налајић.

³⁾ Географическо статистичко описаниј Србије од Караџића.

⁴⁾ Алимпић, Историјски развитак полицијских власти у Србији.

⁵⁾ Алимпић, Истор. развитак полиц. власти у Србији.

⁶⁾ Финансија од М. Петровића.

УТВРЂИВАЊЕ ИДЕНТИЧНОСТИ ЛЕШЕВА

(СВРШЕТАК)

Оно што највише доприноси промени физиономије једног леша у процесу труљења, то су гасови који испуњују ткиво, и прљаво-зелена боја, која се појављује на кожи.¹⁾

По тврђењу Д-р Миновића, ткиво се може ослободити ових гасова помоћу секције образа и секције коже на глави, сличне оној која се употребљује за отварање лобање.

И ако облик лица, услед ових операција, постаје много одвратнији и непознатији, ипак се употребом изложених средстава, а помоћу фотографије, може добити доста верна слика непознате личности.

Ово се јасно види из слика под бр. 3, 4 и 5,²⁾ које представљају једног непознатог утопљеника, нађеног у Тијелском језеру, близу Букурешта. Извађен

(сл. 3.)

из воде, у процесу потпуног труљења, као што се види из сл. под бр. 3., леш је пренет у мору, где је остао три дана потпуно непознат.

Помоћу секције, вештачких очију, чиода за приближавање усана и фате за попуњавање уништених делова лица, добивена је фотографија под бр. 5. помоћу које се, путем публикавања и разашлања свима полицијским властима, утврдило, да је утопљеник био један војнички бегунац.

Као што се из изложеног види, фотографисање непознатих лешева од огромне је користи за утврђивање њихове идентичности, те га с тога треба вршити

¹⁾ Појава ове зелене боје јавља се код утопљеника: лети трећег а зими између дванаестог и петнаестог дана. (Precis de médecine légale par A. Lacassagne, Paris, 1906.)

²⁾ Слике ове изношене су и у „Полицијском Гласнику“ за 1904 (бр. —) поводом нашег превода г. Миновићеве расправе.

у свима случајевима кад год је могуће добавити у близини фотографија, па ма он био и обичан аматер. И најгоре фотографије у оваквим приликама могу бити од велике користи. Што наш законодавац ништа не говори о овом средству за утврђивање идентичности непознатих лешева, то се, на сваки начин, има приписати неразвијености и ограничено-

(сл. 4.)

сти употребе фотографије у времену постанка нашег кривичног поступка (1865 г.) По тврђењу Д-р Рајса, професора полиције на универзитету у Лозани³⁾ први покушаји несавршеног фотографисања зликоваца датирају се из 1854 год., а обилна

(сл. 5.)

примена фотографије у полицијским и судским истрагама, почиње тек са појавом Бертилоновог система.

³⁾ La Photographie judiciaire, Paris, 1906.

У данашње доба, када је примена фотографије толико распрострањена да, тако рећи, нема ни једне гране науке ни вештине у којој се она не би могла корисно употребити; када се, готово на сваком кораку, поред професионалних фотографија срећу и фотографија аматери, веома је тешко правдати одсуство фотографије у радovima истражних власти, који имају за циљ утврђивање идентитета, констатовање злочина и трагова, откривање фалсификата и т. д.

По мишљењу Д-р Рајса, сваки данашњи иследник треба да буде детаљно упознат са вештином фотографисања.

г) Мерење и описивање

У Паризу и осталим већим градовима, у којима већ одавна постоје антропометријска одељења, непознати лешеви, пошто се фотографишу по изложеним правилима, мере се и описују детаљно по систему Бертилоновом. Разуме се већ, да је утврђивање идентичности на овај начин лакше и поузданије. Са тачним антропометријским описом у руци може се, само за неколико минута, извидети: да ли је нађена индивиду-а била мерена у најближем антропометријском биро-у, а са утврђењем овог факта утврђен је и њен идентитет. На случај да у одељењу нема никаквих трагова о непознатом лицу, његов антропометријски опис и фотографија шаљу се одмах осталим антропометријским одељењима у земљи, а према потреби и у иностранство. Ако је непознати ма и у једном од ових завода био мерен, несумњиво је да ће његов идентитет бити утврђен.

Помоћу антропометријског мерења могуће је утврдити и идентитет скелета, чему као најбољи доказ служи познати случај са утврђивањем идентитета америчког адмирала *Пола Дона*, који је умро 1792 године у Паризу, и чији је идентитет утврђен 1905 год. помоћу скелета и бисте умрлога.⁴⁾

Код нас је истина немогуће вршити антропометријска мерења у свима местима, јер антропометријска одељења за сада постоје само у Београду и Пожаревцу, али се зато може, приликом описивања лешева, корисно употребити опис по Бертилоновом систему, а нарочито опис помоћу особених знакова, који је за овакве случајеве од нецењене вредности. Далеко би нас одвело, кад би се овде упустили ма и у површно излагање пута и начина за узимање овог описа,⁵⁾ па с тога само напомињемо, да ови описи имају код лешева да обухвате: величину *стага*, *развијеност*, *доба старости*, *облик лобање*, *профила*, *чела*, *носа* и *уста*, *боју косе*, *браде*, *бркова* и *очију*, *детаљан опис деснога уха*, *дужину* и *дебљину врата*, *правац рамена* и *особене знакове*, који треба да су описани према својој *арипроду*, *облику*, *дименсији*, *правцу* и *месту*,

⁴⁾ Precis de médecine légale, p. 204.

⁵⁾ То смо учинили у нашим радovima о Бертилоновом систему, који су штампани у „Полицијском Гласнику“ за 1901. и 1905 год. Радови ови, сређени и допуњени, оштампавају се ових дана у засебну књигу под насловом „Бертилонаж“, у којој је детаљно изложен и објашњен систем Бертилонов.

У делокруг Бертилоновог система, а у циљу констатовања идентичности, спада и откривање професионалних знакова, т. ј. оних који се јављају као последица личне професије, услед сталне, а понекад и претеране употребе појединих делова тела, обично руку, или поједине групе мишића. Тако је довољно познато из обичног живота, да радници на тешким радовима имају шаке одебљале и са жуљевима; да су код ковача мишице развијене и т. д.

Један интересантан случај утврђивања идентитета на овај начин публикован је у „Полицијском Гласнику“ за прошлу год. (бр. 41.)

На обали једне реке у Француској, нађена је 1888. г. лева човечја рука са палцем, који је обиловао браздама и посекотинама. Ово откриће доведено је у везу са нестанком часовничара Летарда, који је био левак, и за кога је, најзад, истрагом утврђено, да је убијен и исечен на комаде. Бразде на нађеном палцу произлазиле су, дакле, услед отварања сатова, односно њихових капака.

Ако је нађени леш добро очуван, а кожа на рукама и прстима неповређена, онда за констатовање његове идентичности могу корисно послужити и *отисци прстију*, али само под условом да су и раније — док је непознати био жив — узимати.

Приликом описивања непознатих лешева треба још обратити пажњу на боју коже, нарочито ако је у вези са етничким пореклом — расом; даље на асиметрију лица и разне аномалије, а нарочито на тетовиране знаке, који понекад могу да открију и професију непознатог.

У случајевима сумње о остацима каквог тетовираног или особеног знака: ожиљка, младежа, брадавице, посекотине и т. д. треба увек тражити мишљење од лекара.

д) Одело

Познато је из обичног живота, да се одело и обућа, које носимо, знатно разликују међу собом у погледу своје величине, као и да је ова разлика у већини случајева изражена прецизно у мерама појединих делова нашег тела, као н. пр. стопала за обућу, руку за рукавице, главе за шешир, ногу и паса за панталоне и т. д.

Очигледно је, према овоме, да између ових мера, односно између дотичних делова нашег тела с једне, и обуће и одела које им одговара с друге стране, постоји извесан, узајамни однос, који допушта да се на основу једног од његових познатих чинилаца одреди и други. Другим речима: на основу познатих мера поменутих делова нашег тела може се увек одредити величина обуће и одела, које им одговара, као год што се на основу одела и обуће може одредити величина оних делова нашег тела, којима су ово одело и обућа припадала.

Овај однос између појединих делова нашег тела с једне, и обуће и одела које им одговара с друге стране, послужио је као повод Д-р Ђорђу Бертилону (брата Алфонза Бертилона) да конструира нарочити систем за утврђивање идентитета помоћу одела и обуће.

Тачним и несумњивим подацима утврђено је, да између мера којима се служе занатлије, и мера које се употребљују у антропометријском опису, постоји такође тесна веза, на основу које се увек могу одредити друге помоћу првих, и обратно. Чим, пак, ово стоји, стоји и факт, да је могуће, само помоћу одела и обуће, утврдити идентитет већине личности, које су раније биле мерене.⁶⁾

Ако непозната личност није мерена, онда је, разуме се, немогуће утврдити њен идентитет овим путем, али се зато ово може постићи на други начин: *јавним излагањем одела и обуће и публикацијом њиховог тачног описа.*

Приликом описивања одела и обуће, треба нарочито пажњу обратити на фабричке жигове и фирме радњи, који се обично налазе на јаци од капута, или на постави од шешира, или на грудима кошуље и т. д. Ови знаци показују место, у коме се непознати бавио у приближно одређеном времену, а са утврђењем овог факта и сам посао око констатовања идентитета знатно је олакшан.

пуштен је 3. ов. м-ца из београдског казненог завода и Управа града Београда га је одмах протерала у Аустро-Угарску као поданика ове државе.

„Трета“ је пресудом првостепеног суда за вар. Београд од 24. марта 1898. године Бр. 5040. осуђен на 20 година робије у тешком окову за извршено разбојништво на саму Нову Годину, у сред бела дана, над једним београдским златаром. Првом пресудом био је осуђен на смрт, па је та осуда по примедбама Касационог Суда смањена на двадесетогодишњу робију.

И као малолетник Трета је био у Аустро-Угарској осуђен на 9 месеци затвора за опасну крађу.

Скрећемо на њега пажњу нарочито пограничним властима, те да му не допусте повратак у Србију. Сад је у најбољој снази, стар око 36 година, омамен, дежмекаст, плав, по темену и слепим очима ћелав, по лицу негав; на десном какипрету нокат му је згњечен — ступан.

Овим смо, у главном, изложили све путеве и начине, који се данас употребљују за утврђивање идентитета непознатих лешева. Осећамо потребу да нагласимо, да побројани путеви и начини нису апсолутни, и да све зависи од специјалних прилика и околности. Оно што је у овим питањима најпотребније, то је *образовност. У питању о идентитету — вели Д-р Раје — човек мора бити и сувише образован.*⁷⁾

Д. Ђ. Алимпић.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Љубомир Предић — „Трета“, родом из Сомоша у Аустро-Угарској, опасан разбојник,

⁶⁾ Опширније о овоме видети у нашем чланку: „Утврђивање идентичности помоћу одела“, у „Полицијском Гласнику“ за 1905. год.

⁷⁾ Archives d' anthropologie criminelle, св. за јануар 1907.

Т Р А Ж Е С Е

Софију Енер, служавку из Београда, које је нестало још у месецу новембру прошле го-

дине, тражи Управа града Београда актом Бр. 8640. Нестала Софија има 18 година, пуна је и добро развијена, у опште плава; на десној страни врата има ожиљак од чира; говори српски и немачки. Ко би о њој ма шта знао, моли се да то саопшти најближој полицијској или општинској власти, којој се препоручује, да о свему одмах извести Управу града Београда. У

улажу што лакшег проваласка нестале Софије, износи се и њена фотографија, коју је породица у овом циљу предала Управи града Београда.

Миљинка Матковића, земљод. из Неменикућа, који је пре 20 дана отумарао од своје куће, тражи начелник среза космајског. Миљинко је стар 30 година, срећег раста, у лицу плав, бркова плавих, брија се, просед, од одела има на себи: ђуду, грудњак, памуклију, чакшире и на глави шубару. Пронађеног треба спровести поменутом начелнику с позивом на депешу Бр. 3704.

ПОТЕРЕ

Милан син Величка Младеновића „Мачора“, из Врање, има да одговара код начелства окр. врањског за више опасних крађа, али је пре неког времена отумарао из Врање. Милан је стар 11 година, малог раста, смеђе косе, од одела има на себи: гуњче, панталоне, на ногама пресне опанке, а на глави шајкачу. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и у случају проналаска спроведу поменутом начелству с позивом на акт Бр. 2225.

Милан Цукић и Тихомир Бојић, коцкари, решењем начелства округа крушевачког стављени су под истрагу и притвор због преваре, али се до сада нису могли пронаћи. Милан је стар 27 година, у лицу плав, зелених очију, бркова плавих, у цивилном оделу, на глави има при шешир а на ногама ципеле; Тихомир је стар 28 година, примањаст, малих црних бркова; од одела има на себи: чакшире, гуњче, на глави шубару а на ногама опанке. Нека их све полицијске и општинске власти живо потраже и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом начелству с позивом на депешу Бр. 1849.

Горча Јанковић, земљоделац из Ораовице, има да одговара код начелника среза лесковачког за опасну крађу, извршену у прошлој години Благоју Марковићу, из Орашца, али је пре извесног времена отумарао из места пребивања. Горча је стар 30—35 година, средњег стаса, смеђих бркова, на себи: има од одела сукнене чакшире, гуњ, кожни сивав, а на глави шајкачу. Скреће се пажња свима властима да га потраже и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом начелнику с позивом на депешу Бр. 4607.

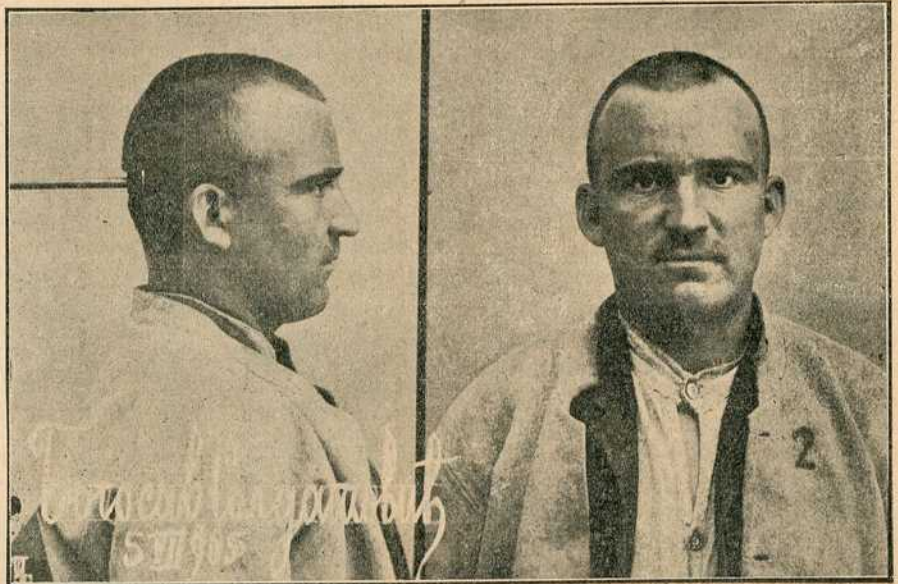
Ђорђе Илић „Доца“, коцкар из Лесковца, има да одговара код начелника среза лесковачког за разбојништво, али до сада се није могао пронаћи. Ђорђе је стар 19 до 20 год., средњег раста, у лицу плав, косе смеђе, бркова малих; од одела има на себи: сукнене чакшире и гуњ, на ногама опанке а на глави шајкачу. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом начелнику с позивом на депешу Бр. 4992.

Тадија Ремовић — Тодосије Јовановић, из Чичкова, бив робијаш, има да одговара код начелника среса ариљског са опасну крађу. Тадија је високог раста, очију граорастих, дугуљастог и пегавог лица, смеђе косе, бркова малих, не брија се, говори кроз нос и замуцкује. У прошлој години служио је у По-

жаревцу код Ђоке Давинића и у варошкој болници. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и у случају проналаска стражарно спроведу начелнику среза ариљског с позивом на депешу Бр. 2364.

Богосав Солдатовић, осуђеник београдског казног завода, родом из села Лисе, среза

Живко Блажић, осуђеник београдског казног завода, родом из Међудужја, среза космајског, побегао је из Топчидера, са осуде 7. тек. м-ца. Одбегли Живко стар је 32 год., висок је 1 м 80, косе црне, очију жуто-зелених; од особених знакова има: а) две белеге од пецловања на средини десне долактице, и б).

драгачевског, побегао је 6. тек. м-ца из Топчидера. Одбегли Богосав стар је 21. год., висок 1 м 73, добро развијен, косе затворено-плаве, очију угаситих, бркова малих и плавих; од особених знакова има: а) белегу од посекогине, у облику праве линије, правца косог, величине 3 см., на корену левог малог прста; б) белегу

од посекогине, у облику праве линије, правца косог, величине 3 см., на десној страни леве обрве. Био је осуђен на 4 год. и 4 месеца робије због опасне крађе. За одбеглим крадљивцем наређује се најживље трагање. Пронађеног треба стражарно спровести Управи бе-

од посекогине, у облику праве линије, правца хоризонталног; величине 1.5 см. за 2 см. изнад леве лактњаче; в) белегу од посекогине, у облику праве линије, правца косог, величине 1.5 см. на средини потиљка, и г) изнад слепих очију ћелав је. Био је осуђен на 5 год. робије због разбојништва, и од ове осуде издржао је нешто мало више од 2 год. Позивају се све полицијске и општинске власти да одбеглог разбојника најпергичније потраже, и пронађеног под сигурном стражом спроведу Управи беогр. казног завода с позивом на акт Бр. 1442.

оградског казног завода с позивом на акт Бр. 1463.

Непознати допови ноћу између 6. и 7. ов. м-ца провалили су подрум Новака Максимовића, пиљара из Ужица и украли 1500. динара у српским новчаницама од 10 динара. Нека све полицијске и општинске власти живо потраже допове и у случају проналаска стражарно их спроведу начелству округа ужичког с позивом на депешу Бр. 1996.